

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišтво Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 40.— K
pol leta 20.— "
četrt leta 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvrčenja od peti-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštnine.

Javno vprašanje

na poverjenika za notranje zadeve v Sloveniji g. dr. Ptamlica in okrajnega glavarja za Krški okraj g. Svetca.

V dnevih 17. okt. do 23. nov. t. l. so se dogodili v Veliki Dolini na Dolenjskem dogodki, ki so v sramoto kulturni državi, in ki jih nismo bili vajeni niti v najhujših časih naših v Avstriji.

Nahujskano ljudstvo je streljalo v šolo v učiteljska stanovanja in le ogrožalo življenjsko varnost učiteljstva in njega svojcev. Med uradnim poslovanjem je bil nadučitelj dejansko ogrožen in je moral opustiti nadaljno uradovanje, da se je umaknil grožnjam dejanske sile. Izvršilo se je nasilje, da so neopravičenci udarli v šolsko sobo med poukom in se nasilno vedli pri uradovanju učiteljice. Učiteljstvo je bilo javno žaljeno na uradni časti. Vršila se je protidržavna in protidržavna agitacija, ki se je izrabila tudi proti šoli in učiteljstvu.

Gospoda poverjenika in okrajnega glavarja vprašamo javno:

1. Ali so jima ti slučajni znani?
2. Ali sta pripravljena uvesti v tej zadevi najstrožjo preiskavo?

3. Ali sta pripravljena dati učiteljstvu popolno zadoščenje za ogroženje življenjske varnosti, za žaljenje uradne osebe in za uradno žalitev, po vmešavanju nepoklicanih faktorjev v uradno poslovanje učiteljstva?

4. Ali je gospod poverjenik za notranje zadeve pripravljen ukreniti vse potrebno, da se v bodoče ne bodo dogajali taki slučajni, posebno že ponovni slučajni žaljenja uradne osebe učiteljstva in vmešavanja nepoklicanih faktorjev v uradno delovanje in poslovanje učiteljstva?

V Ljubljani, 29. nov. 1920.

Udruženje Jugosl. Učit. v Beogradu. — Poverjenišтво Ljubljana.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Maticе!“

Zbirajmo!

Po našem porazu je rešilno samo eno: delo, podrobno delo, brez fraz in brez protestov. Vsesplošno mora biti to delo in vseobsegajoče. Predvsem se more uveljaviti v zbiranju onega, ki je nervus rerum vsega — v nabiranju sredstev za odpor in boj.

Ne pomagamo svojim podjarmljenim bratom, če jim samo kričimo, da jih nikdar ne zapustimo, temveč, če jih tudi dejanski ne zapustimo v sili in potrebi. Ker ne pozabimo, da je predpogoj temeljite revizije St. Margheritskega miru gospodarska, narodnostna in politična ohranitev našega danes od nas odtrganega naroda v Primorju. To smo mu dolžni pred svetom in pred zgodovino.

Ta zavest mora postati last vseh in podrobno vsestransko in požrtvovalno narodno obrambno delo začeti po vsej državi.

Kakor v predvojnih časih morajo oživet nabiralniki po vseh gostilnah in kavarnah in kakor v časih največje požrtvovalnosti se mora pričeti tekmovalje, kdo je nabral več za ta velik namen.

Petrov novič za zasedeno ozemlje mora postati obvezni narodni davek, ki mora kriti vse tekoče stroške.

Pomoč je nujna in zato naj se priredi čimprej po vsej Jugoslaviji teden za zasedeno ozemlje. Vsa mesta, trgi in vasi, vsi stanovi in vse stranke vsa, društva, organizacije in družbe se morajo udeležiti tega tedna, da se nabere svota, s katero se da delati. Pomislite, da nas je preko 13 milijonov in da dobimo samo od kronskega podarka vsakega posameznika 13 milijonsko svoto! Koliko pa jih je, za katere je sramotno, ako dajo pod 1000, da pod 100.000 K!

Računati moramo s sigurnostjo, da bodo pričeli Italijani z nakupom in kolonizacijo naše zemlje. Protidredbe morajo biti naš odgovor.

Enako je gotovo, da bodo podjarmljeni bratje brez potrebnega števila šol. Kras je reven in ne more uspevati brez povzdige industrije in poljedelstva. Klub laški „liberalnosti“ ne bo izginilo niti preganjanje niti nasilje. Proti te-

mu treba protidredbe, treba ogromnih žrtev. Zato zbirajmo, zbirajmo ko mravlje neumorno in ko čebele požrtvovalno. Ne pozabimo pa tudi svojih najmlajših. Če je morala naša mladina na zahtevo višjega šolskega sveta zbirati med vojno za avstrijske potrebe, tedaj je sedaj sveta dolžnost, da vse šole tekmujejo v nabiranju prispevkov za zasedeno ozemlje.

Nabiranje med mladino je obenem največjega narodno vzgojnega pomena! Pustimo proteste in začnimo z delom predvsem pa zbirajmo in še enkrat zbirajmo!!!

To kliče Jugoslovanska Matica vsem, ki so dobre volje!

Dragotin Kveder:

Odgovor A. Koprivcu na njegove kritične misli o moji studiji:

Svetovno naziranje in naša stanovska organizacija.

(Dalje.)

IV.

Istotako se mi zdi, da čvrsto držl naslednja moja trditev: svetovna naziranja ne morejo biti ariens, da se člani enega in istega stanu udružujejo v svobodno, samonikli stanovsko organizacijo.

Kot stanovsko organizacijo poimuiem tako stanovsko udruženje, ki zastopa stanovski interes: ki zasleduje pred vsem cilje ki jih diktirajo stanovski interesi in katerim je udružujoča sila ravno skupna težnja po realizaciji stanovskih interesov. Izmišljenje tiste skupne težnje, ki je udružila člane enega in istega stanu v čvrsto organizacijo, je sledstveno vedno tudi cilj delovanja organizacije.

Uvodoma sem v svoji razpravi rekel, da je notranja organizatorična sila našega udruženja izvestna težnja (interes) vsakega člana potom udruženja, solidarnega prizadevanja: a) izboljšati za vsakega eksistenčni razmere, b) bojevati se za razvoji šolstva. Iz prei navedenega sledi jasno, da je povoljna realizacija ravno te težnje z ozirom na vsakega člana tudi cilj

ki ga mora zasledovati organizacija sama. Isto bo menda tudi pri vseh drugih stanovskih organizacijah, n. pr. delavskih, ker delavci po inteligenci gotovo niso na višji stopnji nego učitelji. Agens (zibaloča sila) udruženja gotovo tudi pri njih narekuje delne cilje in končni cilj ne more biti drugo, nego izmirjenje udružujoče težnje za vsakega, ki je udružen.

Zato mi je nepoimljivo, kako bi bila mogla kedai biti n. pr. Heglova filozofija (kot svetovni nazor) sila, ki je družila delavske mase v stanovske organizacije: tako bi namreč moral biti sledstveno in prirodno končni cilj, ki ga zasledujejo take delavske organizacije, spet — Heglova filozofija kot svetovni nazor.

Tu nekaj ni pravilno, prijatelji, stvar je treba poimovati takole:

Pri vsaki stanovski organizaciji izviraio notrdini delni cilji, kakor tudi končni cilj iz udružujoče sile: sorodni so ž njo in se ž njo ulemaio.

Udružujoča sila pri samonikli, svobodni stanovski organizaciji pa more biti le materielna potreba, težnja po eksistenčni materieni dobrobiti, nikdar pa kake idealne vrednote ali naziranja. Temu je tako posebno pri delavskih organizacijah.

Ulema se pa moje spoznanje z narodno poslovico:

„Najlejša cvetka ima svoj koren v blatu.“

Delavske mase so bile pred francosko revolucijo v vseh evropskih državah bedni robovi brez kakršnihkoli državlanskih pravic. Šele po tej revoluciji so bili vladari primorani, da so tudi obvladanim dopuščali pravico do udruževanja. Delavci so se hitro začeli organizirati, da se s skupnim organiziranim prizadevanjem čimprej iztrgajo iz najbednejšega robskega položaja. Vstajali so seveda tudi apostoli tega vibanja najnižih mas ljudstva, kakor Hegl, Marks, Comte, Lasalle itd. Ali njihov svetovni nazor ni bil udružujoča sila, ta je že obstajala v silnem hrepenenju delavskih mas, da se izbavé iz najbednejšega stanja. Gotovo je tudi katoličanstvo poseglo vmes, da dobi svoj delež

LISTEK

Učni načrt.

za pouk slovenščine kot učnega jezika na gimnazijah in realnih gimnazijah v Sloveniji.

NIŽJA STOPNJA.

Učni smoter: Pravilno govorjenje, čitanje in pisanje; trdno znanje vsega za to potrebnega slovnice. Začetki izobraževanja literarnega okusa ob vzornih poetičnih sestavkih v vezani m nevezani besedi, pravilno umovanje prozaičnih sestavkov, gladko čitanje in pisanje v cirilici.

I. razred 4 ure na teden.

Slovnica: Navajanje k pravilnemu izrekanju in naglašanju in k pravilni pisavi. Urditev slovnikega znanja, ki ga je prinesel učenec iz ljudske šole, in njegova razširitev vzporedno z lastnim poukom; temeljno znanje iz oblikoslovja (sklanjatev, spregatev, prislovi, predlogi in vezniki) in iz skladnje (prosti stavki); empirično spoznavanje zloženega stavka v glavnih potezah; spretnost v besedni analizi in v analizi prostega stavka. Ločila, ki odgovarjajo tema slovnikega znanju. Učna knjiga naj bo jezikovna vadnica, ki naj nudi tudi snovi za slovnike vaje in zgledov za praktično spise.

Čitanje (najmanj 2 uri na teden): Pravilno, jasno in razborito čitanje lahkih krajših beril največ pripovedne vsebine (ves razred naj čitačega učenca razume, tudi če z zaprtimi knjigami samo posluša). Čitanka naj nudi tudi zadostno število naglašanih sestavkov. Nazorna razlaga naj podaja samo, kar je nujno potrebno za jasno umevanje. Obravnavanje in obnavljanje prečitane snovi čim dalje bolj z lastnimi besedami kot vežba v govorjenju, ki je glavna naloga slovenskemu čitalnemu pouku v I. in II. razredu. Kratka preprosta razčlemba prečitane snovi. Prilicno pripovedovanje tega, kar je učenec sam prečital ali doživel. Učenje na pamet in predavanje krajših pesmi, izjemoma tudi vzornih sestavkov v nevezani besedi.

Pismene naloge: a) Kratke pismene vaje v obnavljanju in pripovedovanju (tudi lastnih dožitkov) po zmožnosti učencev, ki lo presodi učitelj zlasti pri pismenih nalogah in v kratkih pisnih (voščilnih, zahvalnih, prošnih, pripovedovalnih); po potrebi v začetku tudi diktatih. — b) Na tečaj 4 šolske in dve domači nalogi manjšega obsega; obnavljanje in pripovedovanje s smoternim stopnjevanjem zahtev, pismene naloge naj služijo hkrati vaji v pravopisu; ponovitev in utrditev pravopisnih pravil pri popravil nalog.

II. razred 4 ure na teden.

Slovnica: Obnovitev in razširjenje že pri-

doblenega slovnikega znanja vzporedno z lastnim poukom, izpopolnitev nauka o skladnji, spregi, prislovi, predlogih, veznikih, natančnejše obravnavanje glagolskih oblik, zlasti z ozirom na trajanje dejanja (vaje); poglobitev znanja o zloženem stavku in v zvezi s tem izpopolnitev znanja o ločilih. Učna knjiga naj bo jezikovna vadnica, ki naj nudi tudi snovi za slovnike vaje in zgledov za praktično spise.

Čitanje (najmanj 2 uri na teden): Vse slično kot v I. razredu; snov za čitanje naj obsega tudi zgodovinske, zemljepisne, prirodopisne sestavke, obsežnejše pripovedne pesmi in sestavke v dramatični obliki. Vežbe v govorjenju, učenje na pamet in predavanje (tudi že obsežnejših pesmi) slično kot v I. razredu.

Pismene naloge: Pismene vaje (brez diktatov) in naloge kot v I. razredu; obnavljanju in pripovedovanju pa se naj pridružijo, tudi že pre tvorbe, lažje skrajšave, poizkusi opisa.

III. razred 4 ure na teden (na realni gimnaziji 3 ure na teden).

Slovnica: Sistematično obravnavanje oblikoslovja in skladnje. Vaje za izobrazbo jezikovnega črta, zlasti z ozirom na občenavadne germanizme, romanizme, latinizme. Vsakih 14 dni polurne vaje v analiziranju.

Čitanje (najmanj 2 uri na teden): Po sedanjih učni snovi naj se pridružijo še preproste li-

rične pesmi, krajši opisi in orisi kot zgledi za pismene izdelke in večje, jasno razpredeljene povesti, po možnosti tudi kratki dramatični sestavki. Razločevanje štiva, Podajanje kratkih življenjepisnih črtic o pesnikih in pisateljih, katerih proizvode čitajo učenci v šoli. Učenje na pamet in predavanje. Vaje v čitanju srbohrvatskih cirilskih tekstov, ki naj jih nudi čitanka (z naglasli); v zvezi s tem praktično spoznavanje srbohrvaščine.

Govorne vaje: Kratki pripravljene (prilicno tudi nepripravljene) poizkusni nastopi pred vsem razredom, in sicer s prostim obnavljanjem, pripovedovanjem vsebine, s poročili o lastnih dožitkih in podobno.

Pismene naloge: Šolske vaje po potrebi in razsodbi učiteljevi, zlasti kot priprava za nove vrste pismenih sestavkov, preden se dajo kot šolske ali domače naloge. Vaje v osnovah za spise. Vaje v cirilski pisavi. V tečaju 4 šolske in 2 domači nalogi (na realni gimnaziji 3 šolske in 2d omači nalogi). Raznovrstni opisi, orisi, prosti posnetki in razširitev prečitanih sestavkov; pisma; proste obnove, povzete iz inojezičnega pouka ali iz drugih učnih predmetov; lastni dožitki.

IV. Razred 4 ure na teden (na realni gimnaziji 3 ure na teden).

Slovnica: Osnovni pojmi iz glasoslovja. Najvažnejši pojavi iz besedotvorja. Poglavitni pojmi

vpliva na delavske mase, ki so do združenju naenkrat postale pomembne. Kar sem omenil o Heglovi filozofiji kot združujočo silo članov enega in istega stanu v stanovsko organizacijo, velja seveda v polni meri o katoličanstvu.

Rečimo, da so se delavci kje v istini združili v organizacijo vsled težnje po udeleževanju katoliških verskih interesov (katoliškega svetovnega naziranja), potem je realizacija tega katoliškega svetovnega naziranja med člani tudi prirodni cilj in namen združenja teh delavcev. Ali potem to združenje, prijatelji Koprivci, ni stanovska organizacija ker ji manjka bistveni znak take organizacije, namreč zasledovanje interesov delavskega stanu.

Tako združenje je potem le nekaka delavska verska bratovščina, ki ima edino le to svrhu in namen, da učvrstuje v združenih katoliško svetovno in religiozno naziranje. Seveda so take bratovščine popolnoma opravičene in tudi potrebne za globoko verujoče delavce; ne moremo pa jih smatrati za stanovske organizacije. In zakaj ne?

Ker stanovskih delavskih organizacij brez zasledovanja in borbe za udeleževanje stanovskih-delavskih materialnih interesov ne moremo poimovati.

Res da eksistirajo delavska združenja pod firmo »Katoliška stanovska organizacija«, ki zasleduje na sebe, za svoje člane istotako realizacijo stanovske dobrobiti, kakor vsaka »katoliška delavska stanovska organizacija. Ali samonikle, svobodne take stanovske organizacije niso, nego ustvarjene po iniciativni politične stranke, katere del tvorijo. V kolikor se dajo take tvorbe pri zasledovanju svojih ciljev zainteresirati za bistveni interes nadrejene stranke, v toliko se jih stranka poslužuje kot sredstva v boju za svoj bistveni interes ni to tudi proti sorodnim stanovskim organizacijam, ki niso tei politični stranki podrejene. Zato lahko rečemo: Take katoliške stanovske organizacije niso samonikle ne svobodne, ker zavise in ustvarjene so vnanjem činitelju.

In v moji razpravi trdim dobesedno le:

Svetovna naziranja nikdar niso združila in ne morejo združiti člane enega in istega stanu v samoniklo, svobodno stanovsko organizacijo.

Taka so dejstva prijatelji!

Ali odkrivanje dejstev ni napačna osnova. Napačna je osnova le, ako naše misli vodi v največji meri respekt, strah, bojazen ali ljubezen, ali mržnja, razum pa ne pride do besede. Le imejmo enkrat zares razum, pogledimo golj stvarnost v obraz, in postavimo ne sliko brezobzirno pred javnost. Glavna stvar je, da pridemo enkrat do zaključka.

(Dalej prihodnjič.)

Vlada K. Petrović (Beograd):

Šolske razmere v Srbiji.

Ni se čuditi, ako je procent pismenih v Srbiji tako majhek. Tako je bilo vedno in povsod do deželah, ki so bile zaslužniene barbarom — Turkom: tako je bilo v deželah kjer so bili samostani središče pismenosti, a neuki redovniki naučenejši ljudje. Povsod, kjer se napredek dežele pričakuje od duhovnika in redovnika — to ne more biti. Narodna zavest se ne po-

iz prezodiše in metrike. Tropi in figure: Vaje za postritev jezikovnega čuta kot v III. razredu. Vsak mesec polurne vaje v analiziranju.

Čitanje (najmanj 2 uri na teden): Kakor v III. razredu, snovno razširjeno in preprostejše razprave in na kako obsežnejšo, primerno povest iz novejšega slovstva. Razčlenjevanje štiva. Pri pesmih naj se goji spoznavanje ritmičnega značaja pesmi že s samim poslušanjem; spoznavanje tropov in figur. Početki označevanja slovstvenih vrst na podlagi že znanega slovstvenega gradiva. Proti koncu leta naj se življenjski podatki zbera in urede v kratek pregled slovenskega slovstva. Učenje na pamet in predavanje (čitanje cirilice) kot v III. razredu.

Govorne vaje kakor v III. razredu.

Pismene naloge: Pismene vaje kakor v III. razredu, z vajami o osnovah, razentega najvažnejše vrste praktičnega spisja, zlasti pisma in prošnje. Šolske domače naloge kakor v III. razredu, poleg tega razprava najpreprostejše vrste, poizkusi v kratkih povestih, v katerih se nazorno razlagajo pregovori in reči. Čitanka naj nudi primerenih zgledov.

Priobčujemo ta učni načrt, da ga prouče strokovni učitelji meščanskih šol, ker bo treba po tem načrtu preosnovati pouk materinščine na teh šolah, da se na ta način meščanske šole približajo spodnjim razredom srednjih šol ter se izenačijo z njimi.

viša, a pismenost se slabo širi. Vzrok naše zaostajosti je v tem, ker smo bili zaslužnjeni in naše slabe razmere nam niso dopustile da uredimo stvar tako kakor je treba. Zidanje ljudskih šol, otvarjanje učiteljskih izdajanje popularnih knjig za šolo in narod, sprejem kvalifikovanih učiteljev so pridomogli stvari v napredek.

Naš narod ljubi šolo, kakor tudi učitelja, a od šole pričakuje nekaj realnega, nekaj takega, kar mu v resnici koristi; on zahteva nekaj, kar se da doseči in kar je v njegovem življenju praktičnega pomena. V začetku XIX. stoletja je bilo širjenje pismenosti poverjeno izključno redovnikom. Ti so bili gotovo naučenejši in edini pismeni ljudje; svet je videl v učenju samo znanje cerkvenih molitev in temu enako; pozneje so te uredbe dobile narodno lice, in šola je stobnievale dobila svojo današnje obliko, a nikakor ni zamogla zadovoljiti pričakovanega. Naš kmet je sicer veren toda nima širšega pogleda na ostale stvari da bi se ga prijele reči, ki so v mnogih slučajih praktične in koristne. Naš kmet da malo na to, da bi njegov otrok znal mnogo molitev, pač da gleda na to, da ima pojem o tem, kar se je v šoli učil, da zna ta nauk pri navadnem kmečkem delu praktično uporabiti.

Zavest našega ljudstva je vedno bolj kulturna; ljudstvo vedno bolj uvidi potrebo šole in pismenosti, po svetovni vojni to ima pravzaprav za najpotrebnejšo. Zidanje in popravljanje šol gre počasi; pri nas se še marsikaj ogreša. Ljudje, ki ne poznajo naših razmer, prestrašili bi se videč bedo ki tu vlada. Vojska je namreč neusmiljeno uničila našo zemljo. Vrhu vsega so nam opešali še živci, zato ne se čuditi našim nazorom! Težava za širjenje pismenosti obstoi tudi v tem, da nimamo zadostnih učiteljskih moči. Otvarjanje učiteljskih je neznatno, a želja po novih šolah vedno večja in večja. A temu bi se dalo pomagati. V Sloveniji je dovolj učiteljskih moči, tako da bi nam v resnici dobrodošel vsaki brat Slovenec kateri bi hotel k nam priti za učitelja. Bilo bi mu pri nas dobro, četudi bi morda našel tu tuintam na mate nezgodnosti. Vse to bi mu nadomestila ljubezen naroda, ki cení dobrega učitelja nad vse.

Pomagaite nam torej bratje Slovenci! Pridite, da vam delanski izkažemo ljubav ki jo gojimo do Vas!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Osnutek pravil za okrajno učiteljsko društvo.

U. J. U. v Beogradu. — Poverjeništvu Ljubljana.

I. Ime in sedež.

§ 1.

Društvo se imenuje: Učiteljsko društvo za okraj. Svoj sedež ima v kraju, kjer biva vsakokratni predsednik.

II. Namen.

§ 2.

Namen društva je: a) združitev vsega učiteljstva v okraju na osnovi državlanske ter z jamstvom politične in verske svobode. b) pospeševanje in bramba duševnih, gmotnih, moralnih in pravnih interesov učiteljstva in narodne prosvete na podlagi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokratizma.

III. Sredstva.

§ 3.

Sredstva v dosego namena so: a) Društvena zborovanja; b) stanovsko-politiška in izobraževalno-znanstveni tisk; c) občevanje s poverjeništvom UJU v Ljubljani, z osrednjim Udruženjem v Beogradu potom poverjeništvu in z drugimi učiteljskimi društvi; d) izobraževanje članstva z ozirom na stanovske in strokovne potrebe; e) prireditve, ki pospešujejo izobrazbo in družabnost članstva; f) ustanavljanje in podpiranje društev in ustanov, ki so skladne z društvenim namenom; g) osebno in pismeno posredovanje pri oblastih in korporacijah; h) redni in izredni prispevki članov, darila in podpore.

IV. Članstvo.

§ 4.

Društveni člani so vsi aktivni in vpokojeni učitelji in učiteljice javnih šol vseh kategorij v § 1. imenovanem okraju, ki izpolnjujejo društvena pravila in obveznosti.

§ 5.

Društvo je član UJU poverjeništvu Ljubljana, in potom tega so člani okrajnega učiteljskega društva člani UJU v Beogradu.

§ 6.

a) Vsak društveni član priglasí svoj pristop pismeno društvenemu odboru. Ta sklepa o spre-

jemu. Proti odborovemu sklepu je dovoljen priziv na občni zbor.

b) Pristop članov se lahko izvrši vsak čas, članarino je plačati s prvim dnevom meseca vstopa. Ako se član preseli in pristopi k novemu okrajnemu društvu, obračunata članarino od dneva izstopa iz prvega društva oba društvena blagajnika.

c) Član izstopi iz društva, ako pismeno javi društvenemu odboru svoj izstop, ako ne plačuje ob določenih rokih članarine in v slučaju izključitve.

V. Dolžnosti in pravice članov.

§ 7.

a) Redno plačevanje društvenih prispevkov; b) delovanje članstva v zmišlu društvenega namena; c) vsak član ima pravico do pravnih in materialnih koristi, ki jih nudi društvo; d) vsak član ima aktivno in pasivno volilno pravico; e) vsak član prejema za vplačano članarino lista „Učiteljski Tovaris“ in „Popotnik“.

VI. Uprava.

§ 8.

Društvo upravlja: a) občni zbor, b) društveni odbor, c) odseki.

§ 9.

a) Občni zbor. Redni občni zbor, ki ga skliče društveni odbor, se mora vršiti vsako leto meseca januarja. b) Izredni občni zbor. se skliče, ako to sklene društveni odbor ali ako ga pismeno zahteva vsaj deset članov, ki morajo navesti vzrok, utemeljitev in točko, ki se stavi na dnevni red izrednega občnega zbora.

§ 10.

V področje rednega občnega zbora spadajo: a) poročila društvenega odbora; b) poročila računskih preglednikov; c) poročila obstoječih odsekov; d) volitve: odbora, odsokov in računskih preglednikov; e) predlogi poverjeništvu UJU v Ljubljani; f) določitev društvene članarine, v kolikor je že ne določa vsakoletna pokrajinska skupščina; g) predlogi in nasveti društvnikov; h) sprememba pravil; i) volitev odposlancev in njih namestnikov v pokrajinsko skupščino.

§ 11.

Občni zbor je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Za spremembo pravil in za razpust društva je potrebno, da je navzoča vsaj polovica društvnikov. Sklep je veljaven takrat, kadar glasuje tri četrtine navzočih društvnikov za predlog.

Pri sklepih, kjer je potrebna navzočnost nad polovico društvnikov, se glasuje poimensko.

VII. Društveni odbor.

§ 12.

Redni občni zbor voli za dobo enega leta izmed članov 6 odbornikov in 3 namestnike. Izvoljeni odbor se konstituira v prvi odborovi seji ter izvoli: a) predsednika, b) podpredsednika, c) tajnika, d) blagajnika. Nadalje določi tajniku in blagajniku namestnika ter izvoli dva pregledovalca računov.

VIII. Odseki.

§ 13.

Društvo si sestavlja po potrebi odseke, katerih področje poslovanja določa društveni poslovnik.

IX. Volitve.

§ 14.

Za volitve imenuje odbor 3 skrutinatorje; skrutinirji je javen. Volitve se vrše po listkih. Izvoljeni so oni, ki dobijo nad polovico glasov. Pri enakem številu glasov odloča žreb.

X. Članarina.

§ 15.

a) Članarino za društvo določa občni zbor, všteti zneske, ki jih mora društvo za vsakega člana vplačevati poverjeništvu in UJU v Beogradu ter zneske, ki so določeni za obvezna glasila. b) Upravne stroške za društvene posle in društvene odposlance določa društveni poslovnik. c) Podrobna določila o poslovanju pregledovalcev računov določa društveni poslovnik.

XI. Razsodišče.

§ 16.

Sestavo in področje društvenega rozsodišča določa poverjeništvu s posebnim poslovnikom po zaslišanju okrajnih učiteljskih društev.

XII. Razpust društva.

§ 17.

Društvo se razdruži: a) če to sklene občni zbor; b) če ga razpusti politična oblast.

§ 18.

Ako se društvo razpusti iz kateregakoli vzroka, pripade imovina UJU poverjeništvu Ljubljana,

ki jo uporabi v prvi vrsti za ustanovitev novega učiteljskega društva v okraju.

Podrobna določila.

Podrobna določila o področju in poslovanju društvenih funkcionarjev in podrobna določila k posameznim točkam pravil določa poslovnik, ki ga izdela vsako društvo samo zase in ki ne sme nasprotovati določbam društvenih pravil.

Pojasnilo.

1. V zmišlu § 8. pravil UJU v Beogradu je predložiti 1 izvod društvenih pravil potom poverjeništvu in Ljubljani takoj po izpremembi pravil (za kar naj predsedniki čimprej skličejo izredne občne zbere) glavnemu odboru UJU v Beogradu.

2. Društveni člani bodo prejemali po § 31. pravil UJU v Beogradu tudi osrednje stanovsko glasilo, ko se dokončno uredi plačevanje članarine v Beogradu za centralno glasilo med poverjeništvom in udruženjem.

Društvene vesti.

+ Novomeško učiteljsko društvo ima v torek, dne 7. decembra t. l. točno ob pol 11. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu izreden občni zbor do tem dnevnem redu:

1. Predsednikovo poročilo. 2. Naše stalšče napram »Obveznim konsumnim društvom« poročevalec tov. Fr. Hočevar.

3. Preosnova društvenih pravil, poročevalec tov. U. Kosec.

4. Slučainosti. Po občnem zboru doplačevanje letnine za »Slov. Šol. Matice«. Polnošteviline udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za Svetolenarski okraj zbornie v četrtek, dne 9. decembra točno ob pol 11. uri pri Sv. Trojici Slov. gorice s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Razna društvena poročila. 4. Poročila šol, voditeljev o novi vpeljavi jesenskega šolskega začetka, da se je vse lepo izvršilo. Kakšna skušnja se je obistinila? Pričakuje se do vseh šol, voditeljih udeležbe. 5. Zanimivo poročilo o osnutku novega šolskega zakona. 6. Predsednik društvenikov in poročilo blagajnika, kdo mi izvršil in izpolnil društvene sklepe. 7. V našem okraju službujoči morajo biti vsi udi našega društva novodošli — dobrodošli! 8. Raznotevosti: Lastnorodni podpis častne diplome itd. Razdelitev knjig šol. matice, pogovor o nabavi šolskih čitank in enako. Polnošteviline udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 18. nov. v Brežicah. — V pozdravnem govoru je tovariš predsednik omenial višje cilje učiteljstva, t. i. delo za državo in boj rušiteljem državnega reda. Tov. Jamšek je prav zanimivo in izčrno poročal o učiteljskem kongresu v Beogradu, gov. Sušnik pa o delegacijskem zborovanju Zaveze v Mariboru. Poročevalcema se je izrekla zahvala. — Nato je sledilo temelito poročilo tov. Drnovška o obveznih konsumnih društvih za državne uradnike. Soglasno se je sprejel naslednji predlog: Učiteljstvo brežiško-sevnškega okraja, zbrano v Brežicah dne 18. nov. 1920.

1. Odklanja ustanovitev obveznih konsumnih društev za državne uradnike po načrtu, kakor ga je izdala tozadevna komisija sklicana od g. fin. ministra.

2. Že obstoječa »Samopomoč« naj se v principu obdrži, razširi preko vse države, namenu primerno reorganizira država na skrb za zadostno subvencijo.

3. Sekvestrirane tovarne in podjetja tujih državljanov odkupi bo možnosti država ter dobavljati izdelke iz teh podjetij Samopomoči iz orve roke. Na ta način se bo obenem obhiala draginja.

4. V teh podjetjih naj bo prostora za vse one delavce, ki — ne po lastni krivdi — ne morejo naiti zadostnega zaslužka in ki so v tej svoji razumljivi nezadovoljnosti nevarni rušitelji socialnega in državnega reda. Te zadovolini državljan le opora državi.

Točka o izpremembi društvenih pravil se je preložila na prihodnje zborovanje. ki se bo vršilo meseca februara v Sevnici. — Določila se je članarina za leto 1921 v znesku 150 K.

Pri slučajnostih je staval tov. Drnovšek sledeče resolucije, ki so bile soglasno spreiete:

Učiteljstvo brežiško-sevnškega okraja zbrano dne 18. nov. 1920 na zborovanju v Brežicah.

1. Protestira, da so se v naredbi o novih dražinskih dokladah za poročene učiteljice določila le 50% dnevnice.

2. Konstatira, da opravljajo poročene učiteljice enako delo kakor neporočene, ki pa za svoje delo prejemajo polno dražinsko doklado.